

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 54053-08-21
כב' הרשמת עינת גלעד משולם

מבקשת (נתבעת) ו' א' ג'

נגד

משיבה (תובעת) J.M.

החלטה

עניינה של החלטה זו בבקשה להורות לגבי J.M. (להלן-**המשיבה**) להפקיד ערובה להבטחת הוצאות גבי ו' א' ג' (להלן-**המבקשת**).

1. המבקשת היא בתו של המנוח ו' ל' ז"ל, אשר נפטר ביום x.x.2021.
2. המנוח הותיר אחריו צוואה בעדים מיום x.x.2003 (להלן-**הצוואה**). הצוואה קובעת כי המבקשת תירש את כל רכוש המנוח לאחר מות אמה ז"ל (סעיפים 1-2 לצוואה).
3. המשיבה הגישה התנגדות למתן צו לקיום הצוואה.

טענות הצדדים

4. המבקשת טוענת שיש לחייב את המשיבה בערובה בסך של 100,000 ₪ להבטיח את הוצאותיה בהליך, שעה שהמשיבה היא תושבת חוץ ללא נכסים בישראל. עוד נטען, שסיכוי התביעה אפסיים מעת שאין בהתנגדות מילה או טענה כנגד הוראות הצוואה ואף אם כל הנטען בהתנגדות נכון אין עילה לביטולה.
5. המשיבה מעלה על נס את זכות הגישה לערכאות, וטוענת שאין מקום לחייב בערובה להוצאות אלא במקרה של הליך סרק ושאין לעשות שימוש בהליך זה כדי לייצר למבקשת יתרון דיוני. לטענתה, כתב ההתנגדות המלא ובכלל זה סעיפים 27-31 מדבר בעד עצמו מקים לה זכות להתנגד לקיום הצוואה זאת לצד מכתבים שמהווים מקצת ראיות בדבר טיב הקשר הזוגי בין המשיבה לבין המנוח.

דיון

6. ההחלטה ניתנת בהתאם להוראות תקנות סדר הדין האזרחי (תיקון) (תיקון), התשפ"א-2020, שפורסמו ביום 27.12.2020, המאריכות את סמכות הרשמים ליתן החלטות בהתאם לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984 (להלן-**תקנות תשמ"ד**).
7. תקנה 519(א) לתקנות תשמ"ד ותקנה 157(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018 (להלן-**תקנות תשע"ט**), קובעות כי בית המשפט רשאי, אם נראה לו הדבר, לצוות על תובע לתת ערובה לתשלום הוצאותיו של נתבע. הן תקנות תשמ"ד והן תקנות תשע"ט אינן מונות את השיקולים שעל

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 54053-08-21

כב' הרשמת עינת גלעד משולם

בית המשפט לשקול בעת דיון בבקשה לחיוב תובע בהפקדת ערובה. כעולה מהפסיקה על בית המשפט לשקול בגדרי הליך זה, את סיכויי התביעה ומורכבות ההליך, מצבו הכלכלי של התובע, מועד הגשת הבקשה, השלב שבו מצוי ההליך, זהות הצדדים, התנהלותם ותום ליבם (כבוד השופט גרוסקופף, רע"א 4339/19 **שרית קילקר נ' עובד נועם** פסקה 12 והאסמכתאות שם (27.08.2019)).

8. התכליות הטמונות בהליך הפקדת ערובה הן למנוע תביעות סרק ולהבטיח, כי במקרה של דחיית התביעה תהיה לנתבע אפשרות לפרוע את הוצאותיו. מנגד יש למנוע מצב שמא חיוב בערובה יחסום את דלתות בית המשפט, בהינתן שזכות הגישה לערכאות היא זכות חוקתית. בהקשר זה יצוין, שהתקנות החדשות מאפשרות מחיקת תובענה לנוכח אי תשלום ערובה, להבחין מהסנקציה של דחיית התובענה כבעבר (519(ב) לתקנות תשמ"ד לעומת 157(ב) לתקנות תשע"ט).

9. נקבע כי "עיקר העיקרים הוא שלא תיחסם דרכו של התובע הלגיטימי, וישנה מעין "מקבילית כוחות" בין סיכויי ההליך מזה, יכולת התובע מזה, וזכות הגישה לערכאות שברקע הנורמטיבי. לבית המשפט מסור שיקול דעת רחב, ועליו לשקול בכל מקרה, על פי נסיבותיו, את סיכויי ההליך, מורכבותו, מיהות הצדדים ותום ליבם" (בע"מ 1171/16 **פלוני נ' פלוני** פסקה ט' (18.2.2016)), להלן - **עניין פלוני**). לצד זאת, ככל שסיכויי התביעה להתקבל נמוכים יותר וצפוי קושי בגביית ההוצאות בתום ההליך, תגבר הנטייה להורות על מתן ערובה (ר' דברי כבוד השופט סולברג רע"א 5488/16 **נתנאל נ' רישן בנין והשקעות בע"מ** (17.7.2016)).

10. לאחר בחינת טענות הצדדים, זכות הגישה לערכאות וכן בחינת סיכויי התביעה והתנהלות הצדדים מצאתי לקבל את הבקשה בחלקה, כמפורט להלן.

10.1 בחינת סיכויי התביעה

שיקול זה אינו מהווה שיקול יחיד להצדקת חיוב במתן ערובה, "אלא במקרים של הליך שניתן להגדירו כהליך סרק מבוהק" (רע"א 6353/12 **אברהם נ' יגרמן** (16.01.2013)). ישנו קושי מובנה בהערכת סיכויי התובענה בשלב מקדמי בפרט במקרה שבו סיכויי הצלחת התביעה נשענים על טיעון עובדתי - אשר תלוי בטיב הראיות שיוגשו, זאת במובחן מבחינת סיכויים הנטועים באמות מידה משפטיות גרידא (רע"א 5738/13 **אבו סעלוק נ' שירותי בריאות כללית** (14.11.2013), להלן - **עניין סעלוק**).

10.1.1 כתב ההתנגדות אשר הועבר לבית המשפט לכתחילה, כלל 25 סעיפים ורובם ככולם הוקדשו לקשר הזוגי הנטען שבין המשיבה לבין המנוח. במובן זה כתב ההתנגדות נעדר עילות התנגדות לקיום הצוואה. לנוכח כך ביום 24.8.2021 קבעה כבוד השופטת ארבל אסל כדלקמן:

"עיינתי בטענות המתנגדת ולא מצאתי בהן עילה מדוע לא לקיים את הצוואה שהוגשה לקיום, שכן לא נטען כי הצוואה מזוייפת או כי נחתמה בנסיבות שאינן תקינות. טענת המבקשת [המשיבה בהליך זה] לפיה יש לה זכויות ברכוש הרשום על שם המנוח מכוח חוקת השיתוף, איננה מקימה עילת התנגדות לצוואה אלא לכל היותר תביעה לקביעת היקף עיזבון. בנסות

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 54053-08-21
כב' הרשמת עינת גלעד משולם

אלה, המתנגדת תבהיר בתוך 10 ימים מתום פגרת הקיץ מדוע לא תמחק ההתנגדות ויוגש הליך מתאים....".

10.1.2 הבהרת המשיבה הוגשה ביום 9.9.2021 ובה נטען, בין היתר, כי כתב ההתנגדות הועבר לכתחילה מהרשם לענייני ירושה בחסר. בתוך כך הצביעה על כך שכתב ההתנגדות בשלמותו כולל בחובו טעמי התנגדות לקיום הצוואה (להלן-**כתב ההתנגדות העדכני**). אכן עיון בכתב ההתנגדות ובפרט בסעיפים 27-31 מלמד כי המשיבה העלתה טענות בדבר השפעה בלתי הוגנת וחשש לזיוף: לטענתה, סעיף 1 לצוואה סותר את ה"הואיל" השני שלפיו המנוח מוריש את העיזבון לאם המבקשת (סעיף 28 לכתב ההתנגדות העדכני) ואין הוא מתיישב לדידה עם העובדה שהמנוח היה פרוד מאם המבקשת ועם היותה חולה במחלה סופנית (סעיף 29 לכתב ההתנגדות העדכני). לחלופין, ציינה המשיבה כי ישנה סבירות גבוהה שהצוואה מזויפת שכן לטענתה, חתימת המצווה אינה תואמת לחתימתו על גבי מסמכים שונים המצויים שברשותה (סעיף 30 לכתב ההתנגדות העדכני).

10.1.3 הנה כי כן, עיקר טענות ההתנגדות נסמכות על כך שהמנוחה הייתה נתונה להשפעה בלתי הוגנת וטענות חלופיות לזיוף הצוואה. עיון בכתב ההתנגדות מלמד לכאורה כי הטענה החלופית בדבר זיוף הצוואה, איננה מהודקת לכאורה אלא נטענה באורח לכאורי כאשר המשיבה נוקטת בלשון "סבירות גבוהה" (סעיף 30). כתב ההתנגדות אינו מעובה במסמכים חלופיים ואף אין בו לכאורה התמודדות עם העובדה שמדובר בצוואה שנעשתה בפני שני עדים (עורכי דין). באופן דומה הטענות בדבר השפעה בלתי הוגנת אינן נעוצות בתיאור קונקרטי שעשוי ללמד על נכונותן. משנה תוקף יש לדברים לנוכח מבחני העזר שנקבעו בפסיקה לבחינת קיומה של השפעה בלתי הוגנת נטענת כגון מבחן התלות והעצמאות, מבחן התלות והסיוע, מבחן הקשר עם בני אדם אחרים ומבחן נסיבות עריכת הצוואה (דנ"א 1516/95 מרום נ' היועמ"ש, פ"ד נב(2) 813 (1998), להלן-עניין מרום). כאשר הבחינה היא נכון למועד חתימת הצוואה דהיינו שנת 2003 כאשר הטענות הן שלאחר מועד זה הכיר המנוח את המשיבה וניהל עמה זוגיות חוצה יבשות. זאת ועוד, חזקה על צוואה, שלא נפל בה פגם שהיא כשרה והנטל להוכיח כי המנוח עשה את צוואתו בשל השפעה בלתי הוגנת מוטל על הטוען זאת, כל ספק בעניין זה פועל לטובת העותר לקיום הצוואה (סעיף 30א) לחוק הירושה; ע"א 190/68 סוטיצקי נ' קלינברוט, פ"ד כב(2) 138 (1968); וכן עניין מרום לעיל). דומה אם כן כי לשם הוכחת טעמי ההתנגדות לצוואה יהיה על המשיבה לעבור משוכות גבוהות.

10.1.4 חרף הקשיים הללו יש להזכיר כי בד בבד עם הבקשה להפקדת ערובה הגישה המבקשת בקשה למחיקת ההתנגדות על הסף אך בקשתה נדחתה בהחלטה מיום 26.10.2021 אשר הפכה חלוטה. זאת בין היתר לאחר שהמשיבה הגישה את הבהרותיה לכבוד המותב הדן בתיק "ולאור הבהרת המתנגדת" כפי שהתבטא בית המשפט ניתנו הוראות אופרטיביות לקידום בירור הטענות בטרם קדם משפט (ר' החלטת כבוד השופטת ארבל אסל מיום 13.9.2021). כמו כן, לנוכח טיב טעמי ההתנגדות נחזה כי מדובר בטענות עובדתיות השלובות בטענות משפטיות.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 54053-08-21

כב' הרשמת עינת גלעד משולם

בנוסף כעולה מהפסיקה, שיקול סיכויי ההתנגדות כשלעצמו, אינו מורה ככלל על הפקדת ערובה בערכאה ראשונה לבטח לא בראשית "חיי ההליך": "...יוער כי עקב הקושי להעריך את סיכויי התביעה כשמדובר בהליך המתנהל בערכאה הראשונה, גם שיקול זה, כשלעצמו לא יביא, ככלל, לחיוב תובע בהפקדת ערובה – אלא אם הבקשה הוגשה בשלב מתקדם של ההליך באופן שמאפשר לבית המשפט להתרשם מסיכויי התביעה..." (כבוד השופטת וילנר, רע"א 1779/20 הולנדר ו-83 אח' נ' משרד עורכי הדין עמית פולק מטלון (23.6.2020)).

10.2 תשובות חוץ והיכולת להיפרע מהמשיבה בתום ההליך

המקרים העיקריים שבגדרם נפסק שיש מקום לחיוב תובע בהפקדת ערובה להבטחת הוצאות הנתבע נגעו למצבים, שבהם היה חשש ממשי כי מנגנוני ההוצאה לפועל של המדינה לא יעמדו לרשות הנתבע לצורך מימוש ההוצאות שנפסקו לזכותו, ככל שנפסקו (עניין סעלוק).

10.2.1 במקרה זה, אין חולק שהמשיבה אינה מתגוררת בישראל ואין לה נכסים בישראל. יתירה מכך, בתשובתה לא פירטה המשיבה, האם יש בבעלותה נכסים כלשהם בארץ או בחו"ל ולא הציעה בטוחה כלשהי להוצאות המבקשת. כל שציננה המשיבה בתשובתה ובין השיטין הוא ש"לא ייתכן כלל שבת הזוג שהגיעה לגיל 53 עם פנסיה זעומה בשל ההחלטה כי תפסיק כל עיסוקיה על מנת לשהות לצד אהובה להשקיע במערכת היחסים הזוגית ובין היתר לטפל במנוח תצא ללא כלום מזוגיות זו" (סעיף 19 לתשובה, ההדגשה הוספה) - מסמכים על אודות אותה פנסיה זעומה שלא ברורה טיבה והיקפה לא צורפו, אף לא מסמכים אחרים המלמדים על נכסים בבעלותה. במקום אחר הדגישה כי "אין ספק כי מצבה הכלכלי של המשיבה הורע לאור פטירת המנוח, אך בשום מקום, לא צוין כי מצבה הכלכלי של האישה אינו מאפשר לה תשלום הוצאות שייפסקו, ככל שייפסקו, בהיותה בת זוגו של המנוח ב-17 השנים האחרונות, כך שגביית הוצאות תיעשה בנקל, ככל שייפסקו הוצאות כנגד המשיבה..." (סעיף 8 לתשובה). הסתמכות המשיבה על התובענה דנן ככזו שצפויה להתקבל באופן שניתן יהיה להיפרע אין בה די בשים לב לקשיים הצפויים בגדרה. בנוסף, העובדה שהמשיבה חדלה מלפרט את נכסיה, לא צירפה מסמכים ולא הגישה תצהיר מפורט באשר למצבה הכלכלי מצביעה על כך שהמשיבה למעשה אינה מציגה גרסה בדבר יכולתה הכלכלית. יש בכך להטות את הכף לטובת קבלת הבקשה לחיוב בהפקדת ערובה.

10.2.2 מעבר לעובדה שלא הוצגו אסמכתאות על אודות נכסים או זכויות על שם המשיבה שמהם תוכל המבקשת להיפרע בתום ההליך יש לציין כי התצהירים אשר צורפו הן כתימוכין לכתב ההתנגדות והן לתשובה להפקדת ערובה מעוררים לכל הפחות תהיות. הגשת תצהיר המאומת לכאורה באמצעות היוועדות חזותית, כאשר מדובר במי ששוהה בחו"ל לצד כתב התנגדות חלקי אינה עניין של מה בכך, לבטח מעת שהמשיבה תובעת זכות מהותית. באופן דומה לתשובה תחילה לא צורף תצהיר כלל, לאחר מכן צורף תצהיר שאינו תקין על פניו. משכך ולא בכדי הובהר בהחלטה מיום 27.10.2021 כי "אי צירוף תצהיר כדין עשוי להיות בעל משמעות בפרט ביחס להחלטה בהליך בקשה להפקדת ערובה". יוער, כי

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 54053-08-21

כב' הרשמת עינת גלעד משולם

אף לו ניתן היה לרפא פגם זה בדיעבד אזי מדובר בהתנהלות לכל הפחות שאינה מיטבית וכזו המשליכה על השיקולים.

10.2.3 משמדובר במשיבה, שמתגוררת דרך קבע מחוץ לגבולות ישראל שאינה טוענת לנכסים כלשהם בישראל (זולת חלקה ברכוש המנוח כנטען מכוח הליך זה) הדבר מקים חשש שלפיו ככל שייפסקו הוצאות לטובת המבקשת בתום ההליך היא תתקשה לגבות. כמו כן העובדה שהמשיבה בתשובתה נמנעה מלציין מהי יכולתה הכלכלית בין בארץ ובין בחו"ל עומדת לה לרועץ, ולו משום שהטענה כי לא יהיה למבקשת מניין להיפרע בשל מגורי המשיבה בניכר הועלתה ברורות בבקשה. לזאת הוסף את העובדה שהמשיבה תושבת חוץ שמתגוררת במדינה, אשר אינה נמנית לכאורה על המדינות בתוספת לתקנות לביצוע אמנת האג (הפרוצדורה האזרחית), תשי"ד-1954, ולכן אף מטעם זה ישנו משנה תוקף לחיוב בשל היותה תושבת זרה ללא נכסים בישראל.

יודגש, גם לו הייתה המשיבה תושבת ישראל אזי לנוכח העובדה שלא השכילה להצביע על נכסים בני מימוש או דרך אחרת להבטחת הוצאות המבקשת, ובשים לב לסיכויים הלכאוריים של התביעה (שאף אם אין בהם כשלעצמם להורות על הפקדת ערובה יש בהם להגביר את דרישת היכולת הכלכלית) – הכרעה לא הייתה משתנה, אלא יתכן שסכום הערובה.

11. סכום הערובה

המבקשת עתרה לחיוב המשיבה בסך של 100,000 ₪, אולם בקשתה לעניין הסכום לא נומקה ולא גובתה במסמכים המצדיקים זאת.

בקביעת גובה הערובה יש לקחת בחשבון את מכלול הנסיבות באופן שקביעתה לא תהווה הלכה למעשה סגירת שערי בית המשפט בפני המתנגד. סכום הערובה אמור לגלם ולאזן בין זכויות הצדדים, ובכלל זה אמור לשקלל את הסכומים ששולמו עד כה, את ההתנהלות בהליך וצפי העלויות וההוצאות בעתיד. לאחר בחינת השיקולים ובאיזון שבין הצדדים מצאתי לחייב את המשיבה בהפקדת ערובה בסך של 37,000 ₪ להבטיח את הוצאותיה בהליך המשפטי.

ככל שהתנגדות המשיבה תתקבל ובהתאם להחלטת בית המשפט יושבו כספי הערובה לידי המשיבה.

תוצאה

12. אני מחייבת את המשיבה להפקיד, עד ליום 22.12.2021 ערבות בנקאית להבטחת הוצאות המבקשת בסך של 37,000 ₪, סכום המשקף, במתניות הראויה לבקשה זו, את סכום ההוצאות הצפוי מניהול ההליך המשפטי. מעת שההליך בראשיתו אין צו להוצאות. הודעה בדבר הפקדת הערבות תוגש עד למועד האמור, שאם לא כן תירשם התובענה למחיקה.

ניתן היום, י"ט כסלו תשפ"ב, 23 נובמבר 2021, בהעדר הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 54053-08-21
כב' הרשמת עינת גלעד משולם

עינת גלעד משולם, רשמת